

Inhoud

I Catechese – bijeenkomsten

Bijeenkomst 1: Uittocht en bevrijding 00

- Opzet van de bijeenkomst 00
Geertje de Vries
- Vertelling: 'Koeken bakken voor Pesach' 00
Martha Kroes
- Achtergrond 00
Dirk Jan Lagerweij

Bijeenkomst 2: God zorgt voor ons 00

- Opzet van de bijeenkomst 00
Geertje de Vries
- Vertelling: 'Hemelbrood' 00
Martha Kroes
- Achtergrond 00
Dirk Jan Lagerweij

Bijeenkomst 3: Delen smaakt naar meer 00

- Opzet van de bijeenkomst 00
Geertje de Vries
- Vertelling: 'Brood voor iedereen' 00
Martha Kroes
- Achtergrond 00
Dirk Jan Lagerweij

Bijeenkomst 4: Het feest van God 00

- Opzet van de bijeenkomst 00
Geertje de Vries
- Vertelling: 'De bruiloft in Kana' 00
Martha Kroes
- Achtergrond 00
Dirk Jan Lagerweij

Bijeenkomst 5: In het spoor van Jezus	00
• Opzet van de bijeenkomst <i>Geertje de Vries</i>	00
• Vertelling: 'De laatste maaltijd van Jezus en zijn leerlingen' <i>Martha Kroes</i>	00
• Achtergrond <i>Dirk Jan Lagerweij</i>	00
Bijeenkomst 6: Hij is in ons midden	00
• Opzet van de bijeenkomst <i>Geertje de Vries</i>	00
• Vertelling: 'De Emmaüsgangers' <i>Martha Kroes</i>	00
• Achtergrond <i>Dirk Jan Lagerweij</i>	00
II Voorbeeld-vieringen	
1 Viering 'brood om te delen' <i>Ellie Boot</i>	00
2 Viering 'brood om te gedenken' <i>Klaas Touwen</i>	00
3 Viering 'wijn om te vieren' <i>Jessa van der Vaart</i>	00
III Gemeente-avond	
Opzet gemeente-avond <i>Joost Schelling</i>	00

Voorwoord

In steeds meer kerken is de afgelopen decennia de gewoonte ontstaan dat jong en oud samen het avondmaal vieren. De Maaltijd van de Heer¹ is voor veel mensen hét moment om te vieren dat je als gemeente met elkaar verbonden bent, en juist dan is het goed om met de hele gemeente samen te zijn.

Voor kinderen is het goed om te mogen ervaren dat we met de hele gemeente een vierende gemeenschap vormen. Maar het is niet altijd vanzelfsprekend om die ervaring te hebben. Er worden veel moeilijke woorden gebruikt, de rituelen hebben allemaal hun eigenaardigheden en de achtergrond van wat er gebeurt is niet altijd makkelijk te zien. Voor kinderen bestaat daardoor het gevaar dat het allemaal wat langs hen heen gaat; als je niet weet wat er gebeurt, kun je ook niet echt mee vieren.

In dit boek gaat het over de viering van het avondmaal. Wat gebeurt er eigenlijk precies bij de viering van de Maaltijd? Wat wordt er gezegd? En wat is de betekenis ervan? In dit boek wordt materiaal geboden om met kinderen over die vragen na te denken en door te praten. Ook worden in dit boek ideeën aangereikt over hoe je in de kerk de viering van de Tafel zó kunt vormgeven, dat ook kinderen zich onderdeel voelen van de vierende gemeenschap.

Centraal staan daarbij zes verhalen uit het Oude en Nieuwe Testament. Het zijn verhalen die iets laten zien van de bijbelse achtergrond van de viering van het avondmaal. Wanneer in de kerk het avondmaal gevierd wordt, klinken deze verhalen op de achtergrond mee. Vanuit de verhalen worden verschillende thema's aan de orde gesteld die een rol spelen bij de viering van het avondmaal. Bij de Maaltijd proeven we iets van de weg die God met mensen gaat, we ervaren dat brood en wijn 'naar meer smaken'.

Dit boek bestaat uit drie onderdelen. In de eerste plaats wordt materiaal geboden voor een serie van zes catechese-bijeenkomsten over de Maaltijd van de Heer. In elke bijeenkomst staat een verhaal centraal dat te maken heeft met wat we bij het avondmaal vieren.

1 In dit boek gebruiken we de woorden 'avondmaal', 'maaltijd van de Heer' en 'tafelviering' door elkaar heen.

Daarnaast worden in dit boek drie uitgewerkte ‘voorbeeldvieringen’ geboden: drie verschillende opzetten voor een dienst waarin met jong en oud het avondmaal wordt gevierd. U kunt deze vieringen gebruiken om ideeën op te doen voor in uw eigen kerk en om een indruk te krijgen van hoe de Maaltijd in andere kerken wordt vormgegeven. Tenslotte biedt dit boek suggesties voor een gemeente-avond over dit onderwerp.

Catechese-bijeenkomsten

De zes catechese-bijeenkomsten volgen een vast stramien: na een korte introductie volgt de verdieping (vaak in de vorm van een verhaal) en daarna worden verwerkingsvormen aangereikt. We zijn daarbij uitgegaan van bijeenkomsten die ongeveer vijf kwartier duren, al hangt de tijdsduur natuurlijk erg af van hoe uitgebreid u de verschillende onderdelen wilt behandelen. Het materiaal is gericht op kinderen in de leeftijd van 8-12 jaar. U kunt ervoor kiezen om deze catechese-bijeenkomsten als een op zichzelf staande serie aan te bieden, maar het is ook te overwegen om het in te bedden in een al bestaand kindercatechese-programma. U kunt er ook voor kiezen om alleen bepaalde onderdelen van het materiaal te gebruiken; de zes bijeenkomsten zijn zo opgebouwd, dat ze ook goed op zichzelf kunnen staan.

Het is aan te raden om ook even te overleggen met de leiding van de kinder- (neven)dienst over de opzet van de catechese-avonden; misschien is het mogelijk om de bijeenkomsten af te stemmen op wat er op zondagochtend in de kindernevendienst gebeurt.

Voor elke bijeenkomst worden behalve verwerkingsvormen en gespreks-suggesties ook een voorleesverhaal en achtergrondinformatie gegeven. De voorleesverhalen zijn weergegeven in [opmaak], de achtergrondinformatie is steeds [opmaak].

De globale inhoud van de bijeenkomsten is als volgt:

- 1. Uittocht en bevrijding:** In deze bijeenkomst wordt het verhaal verteld van de uittocht uit Egypte (Exodus 12). Daarnaast maken de kinderen kennis met de traditie van het joodse Pesach-feest. In de lijn van de joodse Pesach-maaltijd vieren we bij het avondmaal dat God mensen bevrijdt. Bij de viering van het avondmaal spelen symbolen en symbooltaal een belangrijke rol. Daarom wordt in deze eerste bijeenkomst ook iets uitgelegd over de betekenis van symbolen.

2. **God zorgt voor ons:** In de tweede bijeenkomst wordt het verhaal verteld van het manna in de woestijn (Exodus 16). Bij het avondmaal mogen we vieren dat God voor mensen zorgt; hij geeft mensen te eten, elke dag opnieuw. In deze bijeenkomst staan we ook stil bij het 'Onze Vader', waarin gebeden wordt om 'brood-voor-elke-dag'.
3. **Delen smaakt naar meer:** In de derde bijeenkomst lezen we een verhaal over Jezus die brood deelt met velen (Marcus 6:30-44). We staan met kinderen stil bij het wonder van het delen: Als je met elkaar deelt, is er voor iedereen genoeg en houd je zelfs over. Ook dat vieren we als we in de kerk brood en wijn met elkaar delen.
4. **Het feest van God:** In de vierde bijeenkomst wordt het verhaal verteld van de bruiloft in Kana, waar de wijn niet op raakte (Johannes 2:1-11). Het is feest, als we in de kerk samenkomen rond brood en wijn. Deze bijeenkomst wordt stil gestaan bij de vrolijke kant van de Maaltijd.
5. **In het spoor van Jezus:** In de vijfde bijeenkomst wordt verteld over de laatste maaltijd die Jezus met zijn leerlingen hield (Matteüs 26:17-35). Als wij in de kerk avondmaal vieren, vieren we ook dat we mogen delen in de weg die Jezus ging. Bij de maaltijd met zijn leerlingen vertelde Jezus over zijn weg, die door de dood heen naar het leven leidt. In de kerk mogen we vieren dat ook wij in dat spoor mogen gaan.
6. **Hij is in ons midden:** In de zesde bijeenkomst lezen we het verhaal van de Emmaüsgangers (Lucas 24:13-35). In dit verhaal horen we hoe de Emmaüsgangers Jezus herkennen in het breken van het brood. Steeds opnieuw als we in de kerk het brood breken, mogen ook wij vieren dat Christus in ons midden is.

Deze thema's en verhalen brengen verschillende aspecten van de tafelviering in beeld. Het avondmaal smaakt naar bevrijding en naar nieuw leven; we proeven herkenning en ervaren Gods aanwezigheid. We brengen ons de weg van Jezus te binnen, een weg die door de dood heen naar een nieuw leven leidt.

Bij een keuze voor zes verhalen en thema's moet je natuurlijk altijd ook dingen laten liggen. We zijn ons daarvan bewust, maar hebben wel het idee dat met deze keuze een goede introductie wordt gegeven van de verhalen en thema's die bij de viering van het avondmaal een rol spelen.

Vieringen

De in dit boek opgenomen vieringen geven een beeld van drie verschillende manieren waarop de viering van het avondmaal met jong en oud kan worden vormgegeven. De vieringen zijn geschreven door drie predikanten, die met deze bijdragen als het ware een 'kijkje in de keuken' van hun eigen gemeente geven. De auteurs laten zien hoe in hun kerk de Maaltijd gevierd wordt met jong en oud. Daarbij is gekozen voor verschillende thematische invalshoeken: 'brood om te delen', 'brood om te gedenken' en 'wijn om te vieren'.

Gemeente-avond

Als je aandacht wilt besteden aan het vieren van het avondmaal met jong en oud, kun je niet volstaan met bijeenkomsten met kinderen. Het is een onderwerp van de hele gemeente. Daarom is in dit boek ook een opzet voor een gemeente-avond opgenomen. Op een gemeente-avond kun je met elkaar in gesprek gaan over de beleving die je zelf hebt bij de viering van de Maaltijd en over de manier waarop kinderen mee kunnen vieren.

U kunt zelf een keuze maken in de manier waarop u de verschillende onderdelen van dit boek wilt gebruiken. U kunt er bijvoorbeeld voor kiezen om eerst zes catechese-bijeenkomsten te organiseren, vervolgens een gemeente-avond en tenslotte een feestelijke viering waarin de kinderen uit de catechese-groep bijzondere aandacht krijgen (zoals in de katholieke kerk de eerste communie wordt gevierd). Maar u kunt bijvoorbeeld ook beginnen met een gemeente-avond en pas daarna de catechese-avonden laten plaatsvinden. Een en ander hangt ook af van de situatie in uw kerk.

We hopen er met deze uitgave aan te kunnen bijdragen dat kinderen niet alleen aanwezig zijn bij de viering van het avondmaal, maar ook echt mee kunnen vieren. Dat kan alleen als ook zij zich aangesproken voelen door de woorden en de rituelen die gebruikt worden. Het is belangrijk dat kinderen ook iets te horen krijgen over waarom we doen wat we doen in de kerk. Niet dat elk woord en elk gebaar moeten worden uitgelegd; er mogen in de kerk ook best dingen blijven die je verstand te boven gaan. Maar het is wel belangrijk om ook de jongste kerkgangers iets duidelijk te maken van wat er in de kerk gebeurt. Alleen dan kan je als gemeente echt 'de smaak te pakken krijgen'!